

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА
_____ 4 вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СТРАТЕГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ
ТА АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ:
ГЛОБАЛЬНИЙ ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ**

Рівень вищої освіти:

третій (освітньо-науковий) рівень

Галузь знань:

С - Соціальні науки, журналістика,
інформація та міжнародні відносини

Спеціальність:

С2 Політологія

Освітньо-професійна програма:

Політологія

ОНУ
2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічне моделювання та аналіз політичних процесів: глобальний та регіональний виміри» Одеса: ОНУ, 2025. 34 с.

Розробник:

КОЧ Світлана Вадимівна – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології ФМВПС
Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри _____ Світлана КОЧ

Погоджено із гарантом ОНП _____ Світлана КОЧ

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету МВПС
Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Голова НМК ФМВПС _____ Олег ХОРОШИЛОВ

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № ____ від «____» _____ 202__ р.

Завідувач кафедри _____

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № ____ від «____» _____ 202__ р.

Завідувач кафедри _____

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>Денна та вечірня форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2 ІНДЗ – дослідження та презентація спеціальної теми.	Галузь знань С Соціальні науки, журналістика та інформація Спеціальність С 2 Політологія Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) рівень	ОК 08
		<i>Рік підготовки:</i>
		1-й
		<i>Семестр</i>
		2-й
		<i>Лекції</i>
		12– год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		12 – год.
		<i>Самостійна робота</i>
		66 – год.
		у т.ч. ІНДЗ*: - 30 год.
		Форма підсумкового контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Стратегічне моделювання та аналіз політичних процесів:
глобальний та регіональний виміри»

КОД дисципліни в ОНП «Політологія» – ОК 08

Дисципліна ОК 8 Стратегічне моделювання та аналіз політичних процесів: глобальний та регіональний виміри» призначена здобувачам, що навчаються на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти спеціальності 052 Політологія. Дисципліна спрямована на розвиток критичного мислення, вміння застосовувати сучасні методи моделювання для прогнозування політичних подій та надавати оцінки їх впливу на міжнародні та регіональні відносини

Мета дисципліни: Сформувати у здобувачів системне уявлення про сучасні підходи до стратегічного моделювання політичних процесів на глобальному та регіональному рівнях, а також розвинути практичні навички аналітичного моделювання і прогнозування.

Завдання дисципліни: 1) здобуття навичок застосування новітніх моделей та методів політичного аналізу при дослідженні, прогнозуванні та оптимізації політичних процесів на різних рівнях; 2) Розширення уявлень про концептуальні засади наукового пізнання у політичній науці та розуміння взаємозв'язку між моделлю, теорією та емпіричними даними; 3) Формування розуміння системних властивостей політичних процесів, включаючи динамічність, складність, нелінійність та зворотні зв'язки; 4) Засвоєння теоретико-понятійної основи моделювання політичних процесів на засадах класичних моделей політичної системи; 5) Опанування сучасних стратегічних підходів до аналізу політики, зокрема інституційного, реляційно-мережевого, агентного та сценарного моделювання; 6) Вивчення практик моделювання прийняття політичних рішень в умовах невизначеності та багатовекторності інтересів; 7) Формування навичок побудови стратегічних моделей політичної поведінки акторів у глобальному та регіональному політичному просторі; 8) Аналіз факторів впливу на трансформацію політичних систем у контексті глобалізації, безпекових викликів, технологічних змін і поліцентризму; 9) Оцінка ефективності стратегій управління політичними змінами на макро-, мезо- і мікрорівнях політичного середовища; 10) Формування алгоритму критичного мислення щодо використання моделей у публічній політиці, міжнародних відносинах, конфліктології та політичному прогнозуванні; 11) Розвиток дослідницької автономії шляхом розробки власних концептуальних або емпіричних моделей політичних ситуацій, конфліктів або сценаріїв розвитку.

Пререквізити: ОК 1 Філософія науки та етика науковця; ОК 6 Історія, концепції та сучасні досягнення політичної науки; **Постреквізити:** публічний захист дисертації.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів: Модуль 1. Теоретико-методологічні основи стратегічного моделювання політики; Модуль 2 Прикладне стратегічне моделювання: інструменти, кейси, симуляції.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування наступних **компетентностей**:

Інтегральної компетентності (ІК) Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері політології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальних компетентностей (ЗК): **ЗК01.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; **ЗК02** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; **ЗК04** Здатність розв'язувати комплексні проблеми політичних наук на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності

Спеціальних (фахових) компетентностей(СК): **СК.02** Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в політичних науках та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з політичних наук та суміжних галузей. **СК.03** Здатність застосовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері політичних наук, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення в науковій та освітній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН): **РН.01** Мати передові концептуальні та методологічні знання з політичних наук та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, та отримання нових знань у сфері політичних наук та/або здійснення інновацій; **РН.04** Формулювати проблеми, конструювати дизайн та використовувати кількісні та якісні методи під час проведення теоретичних та/або прикладних досліджень; **РН.05** Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з політичних наук та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики; **РН.07** Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи; **РН.12** Розробляти комплексні стратегії забезпечення сталого розвитку та соціально- політичної згуртованості, ґрунтуючись на глибокому розумінні політичного простору як різнорівневого та динамічного явища.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен '

знати: основні підходи та концепції стратегічного моделювання у політичній науці; теоретичні моделі політичної системи (структурно-функціональні, мережеві, агентні тощо); класичні і сучасні парадигми політичного аналізу та стратегічного управління; методологічні стратегії дослідження політичних процесів (системний, реляційний, інституціональний підходи); основи сценарного, ігрового, мережевого та агентного моделювання; основні інструменти цифрового політичного моделювання (Gephi, NetLogo, Vensim тощо); підходи до аналізу глобального та регіонального стратегічного балансування; прикладні кейси стратегічного планування в міжнародних відносинах та внутрішній політиці.

вміти: застосовувати методи стратегічного моделювання до аналізу політичних процесів; застосовувати навички аналізу та прогнозування політичних подій на основі статистичних даних та моделей; будувати логічні й структурні моделі політичних процесів та взаємодій; аналізувати політичні конфігурації з точки зору стратегічних сценаріїв; застосовувати сучасні методи моделювання до емпіричних даних і кейсів; ідентифікувати системні ризики та можливості для політичних акторів; використовувати цифрові платформи для візуалізації політичних моделей і мереж; формувати варіанти стратегічних дій для суб'єктів політики; пояснювати та прогнозувати політичну поведінку в умовах невизначеності; презентувати результати моделювання у вигляді концептуальних схем, карт, сценаріїв.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 СТРАТЕГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ПОЛІТИЦІ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ

ТЕМА 1. ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНИХ СТРАТЕГІЙ.

Визначення поняття «стратегія» в політичному контексті: етимологія, зміст, відмінність від тактики та політики. Стратегії як форма владних технологій: історична еволюція від античності до цифрової доби. Історичний розвиток стратегем: класичні військово-політичні підходи (Клаузевіц, Макіавеллі, Жоміні); поява концепцій «жорсткої» та «м'якої сили» (Моргентау, Най, Бурдье, Грамші); роль масових комунікацій та ідеологій у XX столітті; гібридні та цифрові стратегії у XXI столітті.

Основні школи стратегічного мислення: реалістична, конструктивістська, комунікативна. Типологія політичних стратегій: превентивні, адаптивні, наступальні, оборонні. Політична стратегія як процес прийняття рішень в умовах невизначеності. Концептуалізація політичної стратегії в межах теорії раціонального вибору. Стратегія як дискурсивна конструкція влади. Постструктуралістські підходи до розуміння політичної стратегії.

Виклики стратегічного мислення у глобалізованому світі. Роль наративів як інструментів формування сприйняття, мобілізації підтримки та легітимації політичних рішень. Стратегічне моделювання: штучний інтелект, гібридні війни і політична сингулярність» – синтез матеріалу та напрямки подальших досліджень. Методи оцінки та моніторингу ефективності стратегій. KPI, збалансована система показників, індикатори стійкого розвитку (SDG).

ТЕМА 2. СТРАТЕГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Моделювання як інструмент політичної науки. Функції моделювання політичних процесів: описова (репрезентація політичних систем і процесів), аналітична (виявлення причинно-наслідкових зв'язків), прогностична (моделювання майбутніх сценаріїв), нормативна (розробка стратегічних альтернатив). Рівні моделювання політичних процесів: макрорівень (міжнародна система, глобальні тренди), мезорівень (державна політика, інституційна архітектура), мікрорівень (поведінка політичних акторів, електоральні моделі).

Основні підходи: системний, інституціональний, реляційно-мережевий, конструктивістський. Методологічні стратегії: дедуктивна, індуктивна, агентне моделювання. Роль стійких інституцій як носіїв стратегічної тривалості. Глобальні інституції та архітектури управління

Сценарний підхід та моделювання майбутнього в політиці: стратегічне планування, кризове стратегічне планування, безпекові стратегії, реагування на кризи. Стратегії управління політичними кризами. Нормативно-правові аспекти стратегічного планування. Врахування міжнародного права, угод та стандартів у розробці державних стратегій.

Інструменти сценарного підходу: метод Делфі, форсайт-аналіз, моніторинг трендів. Фреймінговий аналіз. Типи сценаріїв: лінійні (інерційні), критичні (катастрофічні, переломні), прогресивні (оптимізаційні, утопічні). Міждисциплінарні підходи: поєднання системного аналізу, стратегічного менеджменту, теорії складності.

Використання змішаних методів проектування (mixed-methods designs). Комбіновані (змішані) стратегічні дослідження. Підходи Сідні Тарроу (Sidney Tarrow) – концепція «політичної можливості», Олександра Джорджа (Alexander George) та Ендрю Беннетта (Andrew Bennett) – метод «узгоджених кейсів»

Методи стратегічного аналізу: SWOT, PESTEL, дерево рішень, аналіз акторів. Картографування політичного процесу: актори, цілі, взаємодії. Етичні та нормативні виклики стратегічного моделювання. Дилеми моделювання: обмеження об'єктивності; ризик маніпуляції моделями задля легітимації політичних рішень. Політична нейтральність моделей: протиріччя між технократичністю й політичним змістом стратегічних рішень.

ТЕМА 3. МОДЕЛІ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ В ПОЛІТИЦІ

Стратегічний аналіз політичних процесів: методи, школи, підходи. Класичні моделі стратегічного аналізу в політиці. Основи стратегічного аналізу в політології: логіка мислення, сценарність, аналітичні протоколи. Policy Cycle Framework (Гарольд Лассуелл, Пол Сабатьє) як аналітична рамка стратегічного аналізу: ідентифікація проблеми, формулювання рішень, імплементація, оцінювання та перегляд.

Управління ризиками та антикрихіть у стратегічному мисленні. Ризик-менеджмент в умовах турбулентності.

Модель п'яти сил Майкла Портера в політичному аналізі. Теорія «emergent strateg» Генрі Мінцберга: спонтанність і складність політичних процесів. Концепція «Blue Ocean Strategy» К. Кіма і Р. Моборна у міжнародній політиці та дипломатії. Геополітичне балансування: стратегіями, інструменти, актори. Ігрові моделі: дилема в'язня, біполярне балансування, багатосторонні ігри. Застосування моделей у порівняльній політиці, міжнародних відносинах, безпекових дослідженнях.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

СТРАТЕГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ : ІНСТРУМЕНТИ, КЕЙСИ, СИМУЛЯЦІЇ

ТЕМА 4. ІНСТРУМЕНТАРІЙ СТРАТЕГІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ

Класифікація інструментів стратегічного моделювання: аналітичні, обчислювальні, сценарні, візуалізаційні. Методи ситуаційного аналізу: SWOT, PESTEL, GAP-аналіз, дерево проблем та цілей.

Методологія політичного прогнозування: горизонти, методи та обмеження. Методи прогнозування: експертне оцінювання (метод Делфі), форсайт, моніторинг трендів, побудова сценаріїв. Інструменти системної

динаміки: causal loop diagrams, stock and flow models (за Дж. Форрестером). Агентне моделювання політики: логіка побудови, принципи взаємодії агентів, обмеження і переваги. Використання NLP для аналізу політичної риторики, алгоритмічне передбачення політичної нестабільності. Стратегії політичної мобілізації (електральні, протестні, цифрові).

Візуалізація політичних мереж: аналіз структури політичної взаємодії, визначення центрів впливу (інструменти: Gephi, Pajek). Картографічний аналіз стратегічних зон впливу (mapping power constellations, geopolitical hot zones) з використанням GIS-технологій.

Роль наративів та фреймінгу в стратегічному моделюванні. Стратегічні наративи у цифрову добу: робота з big data, соцмережами та штучним інтелектом для формування «стратегічної історії».

Цифрові платформи і симулятори: NetLogo, Vensim, PolicyLab, Gephi – функціонал, прикладне значення для політичної аналітики. Переваги та обмеження стратегічних інструментів: точність, валідація, адаптивність до політичного контексту.

ТЕМА 5. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ: КЕЙСИ

Аналіз успішних стратегічних рішень у політиці: кейси з історії політичних трансформацій, виборчих кампаній, дипломатії. Кейс-аналіз стратегій безпеки: розгортання НАТО у Східній Європі; енергетична стратегія ЄС. Кейс-стаді: моделювання процесу європейської інтеграції – механізми координації, ризики і перспективи.

Кейс Європейського зеленого курсу як стратегії трансформації політичного мислення і сталого розвитку.

Стратегічні підходи у кризовому управлінні: пандемія COVID-19, війна в Україні, кліматична політика.

Політичне прогнозування в авторитарних та демократичних системах. Аналіз кейсів стратегій політичного виживання в авторитарних режимах: моделювання стратегій репресій, кооптації та легітимації.

Геополітичні стратегії: моделювання впливу, балансування інтересів, створення стратегем у багатополлярному середовищі. Дослідження глобального стратегічного балансування Китаю, США, Індії: multipolar hedging, адаптивні стратегії та конкуренція наративів.

Крос-національний аналіз стратегічного планування (на прикладі Південної Кореї, Ізраїлю, Сінгапуру, США). Висновки з аналізу кейсів: фактори успішності та провалів стратегій.

ТЕМА 6. СИМУЛЯЦІЇ ТА СЦЕНАРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ПОЛІТИЦІ

Стратегічне мислення як когнітивно-соціальна навичка. Нейрополітика і когнітивне стратегування (Психологічне моделювання рішень. Теорія емоційних фреймів (Маркус, Нуссбаум). Теорія когнітивної узгодженості, поведінкові моделі (Thaler, Kahneman, Tversky).

Види симуляцій: рольові ігри, агентне моделювання, багатоваріантне сценарне тестування. Основи побудови симуляційних моделей: визначення акторів, параметрів середовища, правил взаємодії. Приклади політичних симуляцій: переговори, виборчі кампанії, конфлікти.

Цифрові симулятори: NetLogo (агентне моделювання), GAMA, Repast, PolicyLab – можливості для моделювання складних політичних ситуацій. Навчальні симуляції як інструмент стратегічного мислення: метод case-based learning, розігрування сценаріїв. Проблеми реалізму, достовірності та етичності у симуляціях. Застосування симуляцій у державному управлінні, стратегічному плануванні, безпековій політиці.

Метод ретроспективного прогнозування як альтернатива традиційному форсайту – побудова стратегій «від бажаного майбутнього до теперішнього». Питання інституційної відповідальності за використання симуляцій у політичному процесі, моделювання стратегій війни, вплив на прийняття рішень у сфері національної безпеки.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви модулів і тем		Кількість годин (денна форма)				
Тема	Назва	Усього год	Лек	Сем	Інд. роба	Самроб
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 СТРАТЕГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ПОЛІТИЦІ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ						
ТЕМА 1	Феномен політичних стратегій	14	2	2	5	5
ТЕМА 2	Стратегічне моделювання політичних процесів	14	2	2	5	5
ТЕМА 3	Моделі стратегічного аналізу в політиці	14	2	2	5	5
<i>Разом за змістовним модулем 1</i>		42	6	6	15	15
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 СТРАТЕГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ : ІНСТРУМЕНТИ, КЕЙСИ, СИМУЛЯЦІЇ						
ТЕМА 4	Інструментарій стратегічного моделювання і прогнозування	16	2	2	5	7
ТЕМА 5	Практичне застосування стратегічного аналізу: кейси	16	2	2	5	7
ТЕМА 6	Симуляції та сценарне моделювання в політиці	16	2	2	5	7
<i>Разом за змістовним модулем 2</i>		48	6	6	15	21
Усього		90	12	12	30	36
					66	

5. ТЕМИ ТА ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
ТЕМА 1.	ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНИХ СТРАТЕГІЙ <i>Питання для обговорення:</i> 1. Принципова відмінність політичної стратегії, тактики та політики як процесом управління владою? 2. Як змінювалося розуміння політичної стратегії від класичних теоретиків (Клаузевіц, Макіавеллі) до сучасних концепцій «м'якої сили» та гібридних війн? 3. Інтерпретація поняття «політична стратегія» в різних школах стратегічного мислення (реалістична, конструктивістська, постструктуралістська, інші) 4. Виклики політичному стратегуванню у глобалізованому світі, в умовах гібридних загроз, інформаційних воєн та використання штучного інтелекту. 5. Ефективні методи для оцінки результативності політичних стратегій. Наскільки доцільно використовувати KPI, BSC чи індикатори сталого розвитку (SDG) у політичному середовищі?	2
ТЕМА 2.	СТРАТЕГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ <i>Питання для обговорення:</i> 1. Основні функції моделювання політичних процесів і як вони впливають на прийняття політичних рішень на різних рівнях (макро, мезо, мікро)? 2. особливості підходів до моделювання (системний, інституціональний, реляційно-мережевий, конструктивістський) та їх роль у стратегічному плануванні 3. Як сценарний підхід і методи, такі як метод Делфі та форсайт-аналіз, допомагають прогнозувати політичні кризи та розробляти ефективні стратегії реагування? 4. Які етичні та нормативні виклики виникають у процесі стратегічного моделювання політичних процесів, і як уникнути ризиків маніпуляції моделями? 5. Яким чином нормативно-правові аспекти (міжнародне право, угоди, стандарти) впливають на формування державних стратегій у процесі стратегічного моделювання? 6. Як комбінування міждисциплінарних підходів та використання mixed-methods designs сприяє точному і комплексному моделюванню політичних процесів?	2

ТЕМА 3.	МОДЕЛІ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ В ПОЛІТИЦІ Питання для обговорення: 1. відмінності стратегічного аналізу від інших типів політичного аналізу (описового, емпіричного, нормативного)? 2. Як модель Цикл політичного процесу (Policy Cycle) (Г. Лассуелл, П. Сабатьє) структурує політичний процес? 3. Яким чином концепція управління ризиками та ідея антикрихкості впливають на стратегічне планування у політиці? 4. Як класичні бізнес-моделі (модель Портера, emergent strategy Мінцберга, Blue Ocean Strategy) адаптуються до політичного аналізу? 5. Яку аналітичну цінність мають ігрові моделі (дилема в'язня, теорія ігор) у поясненні стратегічної поведінки політичних акторів 6. Які підходи до стратегічного аналізу найкраще працюють у сфері безпеки, міжнародних відносин або порівняльної політики?	2
ТЕМА 4.	ІНСТРУМЕНТАРІЙ СТРАТЕГІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ Питання для обговорення: 1. Які групи інструментів стратегічного моделювання є найдоцільнішими для аналізу політичної кризи? (Порівняння аналітичних, сценарних та агентних підходів) 2. Визначте відмінність між форсайтом та сценарним прогнозуванням (Проаналізувати методологічні рамки, застосування і ризики) 3. Як діаграми причинно-наслідкових зв'язків та каузальні діаграми з петлями зворотного зв'язку (Дж. Форрестер) можуть бути використані для моделювання політичної реформи (Розглянути причинно-наслідкові цикли та вплив затримок) 4. Поясніть в чому полягає сила та обмеження методу Делфі у прогнозуванні політичних змін? (Оцінити роль експертного консенсусу і ризик «колективного упередження») 5. Яку роль відіграє візуалізація політичних мереж (Gephi (інструмент для візуалізації графів)Pajek (система аналізу великих мереж)) у виявленні ключових акторів? (розглянути приклади з міжнародної політики, аналізувати метрики: degree centrality, betweenness тощо)	2
ТЕМА 5.	ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ: КЕЙСИ Питання для обговорення:	2

	1. Ключові фактори, що зумовлюють успішність або провал стратегічних рішень у політиці 2. Вибір стратегічних підходів в кризовому управлінні: критерії, практичні приклади. 3. Особливості політичного прогнозування в авторитарних та демократичних системах. Техніки моделювання стратегій репресій, кооптації та легітимації. 4. Геополітичні стратегії: моделювання впливу, балансування інтересів, створення стратегем у багатополярному середовищі. 5. Дослідження глобального стратегічного балансування: multipolar hedging, адаптивні стратегії та конкуренція наративів. 6. Крос-національний аналіз стратегічного планування.	
ТЕМА 6.	СИМУЛЯЦІЇ ТА СЦЕНАРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ПОЛІТИЦІ <i>Питання для обговорення:</i> 1. Переваги та недоліки симулятивних підходів порівняно із традиційними формами політичного аналізу. 2. Застосування теорій емоційних вреймів, когнитивної узгодженості та поведінкових моделей у моделюванні політичних рішень. 3. Ефективні симуляційні моделі для аналізу конфліктів, виборів, кризових ситуацій. 4. Технології забезпечення реалістичності, етичності та достовірності моделювання 5. Потенціал побудови стратегій «від майбутнього до теперішнього»	2
	Разом	12

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (не передбачені)

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ (не передбачені)

8. САМОСТІЙНА РОБОТА ТА ІНДЗ

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;
- [2] – опрацювання лекційного матеріалу;
- [3] – самостійне опрацювання літератури;
- [4] – індивідуальне навчально-дослідне завдання: підготовка доповіді; презентації;

Назви змістовних модулів і тем	годин	
	Інд	Сам
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 СТРАТЕГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ПОЛІТИЦІ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ		

ТЕМА 1	ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНИХ СТРАТЕГІЙ Питання для самостійного опрацювання: 1. З'ясуйте етимологію поняття «стратегія» в політичному контексті. Визначити відмінності між поняттями «стратегія», «тактика» та «політика». 2. Проведіть огляд еволюції політичних стратегій: від класичних військово-політичних до концепцій «жорсткої» та «м'якої сили». 3. Розгляньте вплив масових комунікацій і ідеологій на формування політичних стратегій у XX ст. та розвиток гібридних і цифрових стратегій у XXI ст. 4. Вивчіть постструктуралістські підходи до розуміння політичної стратегії як дискурсивної конструкції влади. 5. Ознайомитися з методами оцінки ефективності політичних стратегій, включаючи KPI, збалансовану систему показників і індикатори стійкого розвитку (SDG). Індивідуальне навчально-дослідне завдання №1– виконайте одне з завдань на вибор. ІНДЗ 1.1. Стратегічний аналіз політичної кампанії (приклад реалізації певної політичної стратегії). <u>План виконання:</u> 1. Оберіть політичну кампанію (<i>вибори, референдум, національний рух</i>) в Україні або за кордоном. 2. Визначте, яка стратегія була в основі кампанії (<i>превентивна, наступальна, адаптивна тощо</i>). 3. Проаналізуйте використання наративів, інструментів мобілізації, цифрових технологій або стратегій м'якої сили. 4. Визначте KPI або інші показники, які використовувалися для оцінки ефективності кампанії. 5. Сформулюйте висновки: що зроблено вдало, а що потребує перегляду у майбутніх кампаніях. <u>Форма подання:</u> аналітичний звіт (4–6 стор) або презентація. ІНДЗ 1.2. Моделювання політичної стратегії в умовах невизначеності (модель реагування на політичну кризу, виклик.) <u>План виконання:</u> 1. Оберіть умовну або реальну ситуацію політичної нестабільності (<i>наприклад, інформаційна атака,</i>	5	5
--------	---	---	---

	<i>масові протести, втручання у вибори, загроза зовнішньої агресії).</i> 2. Визначте головних акторів і чинники невизначеності. 3. Побудуйте можливу стратегічну відповідь для одного з акторів (<i>держави, політичної партії, міжнародної організації тощо</i>). 4. Обґрунтуйте свій вибір типу стратегії та очікувані результати. 5. Пропишіть індикатори ефективності (<i>KPI, SDG, інші показники</i>), за якими можна буде відстежити успішність реалізації стратегії. <u>Форма подання:</u> сценарний план дій (3–5 стор) або карта стратегічного моделювання.		
--	---	--	--

ТЕМА 2.	СТРАТЕГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ Питання для самостійного опрацювання: 1. З'ясуйте, як за допомогою SWOT-аналізу можна змодельовати стратегічну ситуацію у сфері державної політики. 2. Складіть комбіновану схему антикризового реагування, поєднуючи метод Делфі, фреймінговий аналіз та PESTEL у підготовці стратегічного плану дій. 3. Визначте чим відрізняється стратегічне сценарне моделювання типу «катастрофічний» від «інерційного» та «утопічного» 4. Обґрунтуйте, як концепція «політичної можливості» Сідні Тарроу може бути використана для моделювання умов протестної мобілізації? Індивідуальне навчально-дослідне завдання № 2 «Розробка стратегічного сценарію розвитку політичної ситуації на мезорівні (державна політика, інституційна реформа, політична криза тощо) <u>План виконання:</u> 1. Оберіть кейс – актуальну політичну ситуацію або політику 2. Проаналізуйте ситуацію за допомогою методів стратегічного аналізу (наприклад: SWOT або PESTEL). 3. Визначте ключових акторів, їхні інтереси, ресурси, потенціал впливу (аналіз акторів). 4. Побудуйте щонайменше три альтернативні сценарії розвитку подій: інерційний (лінійний розвиток); кризовий/переломний; прогресивний (оптимістичний). 5. Проведіть оцінку ризиків та етичних викликів кожного сценарію. 6. Обґрунтуйте, який із сценаріїв є стратегічно доцільним. <u>Форма виконання:</u> стратегічний сценарій (5–7 сторінок), діаграми взаємодій, схема SWOT/PESTEL/actor map (на вибір).	5	5
---------	---	---	---

ТЕМА 3	МОДЕЛІ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ В ПОЛІТИЦІ Питання для самостійного опрацювання 1. З'ясуйте як модель Policy Cycle Гарольда Лассуелла структурує процес стратегічного аналізу? Які переваги й обмеження цієї моделі? 2. Визначте, яким чином концепція “emergent strategy” Генрі Мінцберга змінює уявлення про планування та прогнозування у політиці? 3. Визначте, як модель п'яти сил Портера може бути адаптована для аналізу політичного середовища? 4. Розробіть спрощену карту стратегічних сил (за М. Портером) для аналізу передвиборчої кампанії або державної політики у сфері безпеки. 5. Складіть приклад стратегічної дилеми для багатосторонньої міжнародної кризи, використовуючи інструменти теорії ігор. Індивідуальне навчально-дослідне завдання № 3 Аналіз політичного рішення за моделлю Policy Cycle <u>Обери кейс</u> для аналізу: 1) Заборона TikTok в США (2020–2024); 2) Політика Швеції щодо COVID-19 (2020–2022): унікальна стратегія без локдаунів; 3) Цифровізація держави: проєкт «Дія»; 4) кейс пов'язаний із науковим дисертаційним дослідженням. Проаналізуй політичний процес за 6-ма етапами моделі Policy Cycle: 1. Ідентифікація проблеми (У чому суть проблеми? Хто ініціював її винесення на порядок денний?); 2. Формулювання політики (Які варіанти рішень обговорювалися? Які групи впливали на розробку?); 3. Прийняття рішення: (Хто ухвалював рішення? Яким чином була досягнута легітимність?); 4. Імплементация: (Як реалізувалася політика на практиці? Які труднощі виникли?); 5. Оцінювання: (Які результати були досягнуті? Чи є дані/індикатори для оцінки ефективності?); 6. Перегляд або завершення: (Чи була змінена політика? Які висновки були зроблені?); 7. Висновки. <u>Формат виконання:</u> (Презентація (6–8 слайдів), або письмовий аналітичний звіт (2–3 сторінки	5	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СТРАТЕГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ : ІНСТРУМЕНТИ, КЕЙСИ, СИМУЛЯЦІЇ			

ТЕМА 4.	ІНСТРУМЕНТАРІЙ СТРАТЕГІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ Питання для самостійного опрацювання. 1. Моделювання політичної нестабільності та радикалізації. Алгоритмічні моделі протестів, повстань, колапсів режимів. Моделювання циклів політичної нестабільності (на основі Теди Роберта Гарра, Чарльза Тіллі, Джеймса Голдстоун). 2. Алгоритмічне та big data-моделювання в політиці. Політичні дані як ресурс стратегічного аналізу. Використання машинного навчання для передбачення політичних подій. GPT, LLM та генеративні ШІ в політичних стратегіях (етика, ризики, маніпуляції). 3. Визначте методологічну суть інструментів: SWOT, PESTEL, GAP-аналізу, дерева проблем/цілей. 4. Проведіть порівняльний аналіз платформ NetLogo, Vensim, Gephi, PolicyLab — можливості, обмеження, сфери застосування Індивідуальне навчально-дослідне завдання № 4 (Оберіть два завдання для опрацювання та презентації) 1. Проведіть SWOT-аналіз для обраної політичної ініціативи (національної або міжнародної). (Оцініть сильні/слабкі сторони, можливості та загрози. Представте у форматі таблиці + короткий висновок про політичну життєздатність ініціативи). 2. Побудуйте PESTEL-модель для аналізу середовища, в якому діє певна політична партія або рух (обрати національний або міжнародний приклад). Визначте ключові фактори політичного, економічного, соціального, технологічного, екологічного та правового впливу. 3. Використовуючи програму NetLogo або Vensim, змодельуйте взаємодію політичних агентів у рамках конфліктної ситуації (, вибори, протест, зовнішнє втручання). Поясніть логіку взаємодії агентів, параметри, результат симуляції. 4. Проведіть mini-Delphi-опитування (3–5 експертів або однокурсників) на тему прогнозу політичної ситуації в певному регіоні або питанні. Складіть анкету, проведіть два раунди, зробіть висновки про рівень консенсусу. 5. Завантажте текст політичної промови/передвиборчої програми і проаналізуйте її за допомогою інструментів NLP (наприклад, LIWC, Voyant Tools або ChatGPT). Визначте основні фрейми, емоційні індикатори, частотність тем. Поясніть, як ці наративи впливають на стратегічне позиціонування актора.	5	7
----------------------------------	---	----------	----------

ТЕМА 5	ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ: КЕЙСИ Питання для самостійного опрацювання. 1. SWOT-аналіз стратегії <i>(вибір здобувача згідно його наукових інтересів)</i> — визначте сильні сторони, слабкості, можливості й загрози для України в контексті інтеграції. 2. Побудуйте сценарії стратегічного розвитку <i>(вибір здобувача згідно його наукових інтересів)</i> на 10 років уперед (мінімум 2 сценарії: ескалаційний і деескалаційний). 3. Проаналізуйте кейс стратегічного прогнозування виборів у <i>(держава на вибір здобувача)</i> (будь-який рік після 2000) — які інструменти та моделі були використані? 4. Порівняльне стратегічне моделювання: як держава X та держава Y реалізували довгострокові національні стратегії модернізації? Які фактори забезпечили результат? 5. Створіть ігрову модель дилеми для стратегем Китаю, США й Індії у трикутнику Indo-Pacific – визначте інтереси, ризики, можливі результати для кожного гравця. Індивідуальне навчально-дослідне завдання № 5 Стратегічний аналіз політичного кейсу: моделювання, інструменти, сценарії, висновки Обрати кейс <i>(наведені можливі варіанти. Вітаються пропозиції здобувачів, які пов'язані із науковою темою):</i> • Зелений курс як стратегія трансформації політики ЄС. • Політика НАТО щодо Східної Європи (після 2014 року). • Стратегія політичного виживання у Венесуелі (Мадуро). • Виборча стратегія Джо Байдена (2020). • Інформаційно-комунікаційна стратегія України у період війни (2022–2024). • Стратегія «одного поясу – одного шляху» Китаю. • Пандемія COVID-19: як Ізраїль або Південна Корея реалізували кризову стратегію. • Стратегія міжнародного енергетичного тиску РФ у 2021–2023 рр. <u>План роботи:</u> 1). Провести аналіз контексту: геополітичного, економічного, соціального, інформаційного. 2). Побудувати SWOT або PESTEL-аналіз кейсу. 3) Сформулювати сценарії розвитку подій (оптимістичний, песимістичний, базовий). 4). Застосувати один з інструментів стратегічного моделювання:	5	7
--------	--	---	---

	- o causal loop diagram (діаграма причинно-наслідкових зв'язків), - o stock & flow model (модель запасів і потоків), - o сценарне моделювання, - o дилема в'язня / геополітична гра. 5. Надати висновки щодо ефективності реалізованої/запланованої стратегії та запропонувати альтернативу. 6. Оформити результати у вигляді короткого аналітичного звіту (до 10 сторінок) або презентації (до 15 слайдів).		
ТЕМА 6	СИМУЛЯЦІЇ ТА СЦЕНАРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ПОЛІТИЦІ Питання для самостійного опрацювання. 1. З'ясуйте, в чому полягає когнітивна специфіка стратегічного мислення в політичному процесі. 2. Визначте, як нейронаука впливає на розуміння та прогнозування політичних рішень. 3. Поясніть, чим відрізняється метод форсайту від ретроспективного прогнозування. 4. Визначте специфіку стратегічного моделювання в публічній політиці («політичний дизайн» проти «стратегічне передбачення». «Дизайн мислення» у політичному консалтингу) Індивідуальне навчально-дослідне завдання № 6 Практикум: розробка власної стратегічної моделі політичного процесу Студент має розробити авторську стратегічну модель політичного процесу, яка відображатиме багаторівневу структуру та динамічний характер сучасного політичного простору. Необхідно врахувати взаємодію ключових акторів, інституційних механізмів та зовнішніх факторів у контексті сталого розвитку й соціально-політичної згуртованості. Особливу увагу слід приділити узгодженню цілей, інтересів і ресурсів у межах обраної ситуації або кейсу. Модель має бути візуалізована у вигляді схеми, матриці або графу з коротким поясненням логіки побудови.	5	7
Разом за змістовним модулем 2		30	36
Усього годин		66	

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту,

отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю.

Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання*	Компетентності та результати навчання, що формуються	Кількість годин
Prometheus – українська платформа масових відкритих онлайн-курсів, створена для безкоштовної та доступної неформальної освіти українською мовою. Наприклад: «Дезінформація: види, інструменти та способи захисту» https://prometheus.org.ua/prometheus-free/crisis-response-idp-management-martial-law/ Курс присвячено набуттю навичок: виявлення, протидії та захисту суспільства від дезінформації. Представлено різновиди інформаційних маніпуляцій, їхні інструменти та стратегії, а також як підвищити свою інформаційну безпеку Мета курсу – підвищити обізнаність та покращити спроможності публічних службовців долати виклики, спричинені війною. Представники органів публічної влади, провідні експерти та науковці розкривають правові, економічні, фінансові й соціальні засади антикризового управління територіальною громадою. Разом з тим, у фокусі уваги лекторів перебуває інтеграція внутрішньо переміщених осіб як одне з ключових публічно-управлінських завдань.	Дотично до формування програмних результатів навчання: РН.01 РН.07;	Відповідно до програм и курсу

Coursera — міжнародна онлайн-платформа, що об'єднує курси провідних університетів і компаній. Advanced Certificate in Geopolitics and Strategic Decision Making (Розширений сертифікат з геополітики та прийняття стратегічних рішень) https://www.lsbrx.com/courses/advanced-certificate-in-geopolitics-and-strategic-decision-making?utm_source=chatgpt.com Цей курс призначений для професіоналів, політиків та лідерів, які прагнуть покращити своє розуміння геополітики та прийняття стратегічних рішень. Він ідеально підходить для тих, хто працює у сфері міжнародних відносин, дипломатії, бізнесу та державних установ. Крім того, він обслуговує людей, зацікавлених у глобальних проблемах та їх вплив на процеси прийняття рішень	Дотично до формування програмних результатів навчання: РН.01 РН.12.	
---	--	--

Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні. Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти. Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- СЛОВЕСНІ ТА НАОЧНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ (демонстрація презентацій, створення схематичних зображень, робота з веб-сайтами органів влади та управління, організацій)
- ПРАКТИЧНІ (тестові вправи; опрацювання матеріалу шляхом підготовки презентації; аналіз практичних ситуацій (аналітичні розробки); метод проєктування)
- ІНТЕРАКТИВНІ методи навчання (під час лекційних, практичних занять)
- КОЛЕКТИВНЕ ТА ІНДИВІДУАЛЬНЕ ОПРАЦЮВАННЯ ЗАВДАНЬ (колективне обговорення з використанням дискурсивних практик, виконання ІНДЗ, презентація виконаних ІНДЗ та результатів самостійної роботи)

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Застосовано два види контролю: поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться під час лекційно — практичних занять, а також під час виконання окремих самостійних (індивідуальних) завдань.

Підсумковий контроль: залік.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вид роботи	Кіл-ть балів
Поточний контроль:	
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	від 0 до 5
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем, доповідь та демонстрація презентації	від 0 до 5
Періодичний контроль:	
Контрольна робота за змістовими модулями у формі тестування	від 0 до 25

Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	0 балів	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є спостерігачем; не виступає, не задає питання; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання апарату і джерел.
	2-3 бали	Здобувач іноді бере участь у занятті; ситуативно надає відповіді на прямі запитання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на заняттях; фрагментарні знання апарату і джерел; показує невміння публічно представляти матеріал.
	4-5 бали	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; бере активну участь у обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; здатний публічно представити матеріал.
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації	0 балів	Не зараховуються реферати (доповіді) та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.
	1-2 бал	Доповідь та презентація виконані самостійно, проте матеріал представлений описово, висновки формальні, тема не розкрита.
	3 бали	Доповіді та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, але усно здобувач пояснює матеріал впевнено і за допомогою викладача виправляється, змістовний матеріал представлений добре, висновки відповідають на завдання, тема загалом розкрита із незначними прогалинами.
	4 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз достатній, здобувач усно та без

		допомоги викладача пояснює матеріал, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані висновки, тема загалом розкрита, презентація містить посилання на джерела.
	5 балів	Доповіді та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, актуальність теми розкрита, правильно визначені об'єкт і предмет, гіпотеза, метод відповідає тематиці та задачі, теоретичний аналіз ґрунтовний, здобувач вільно презентує матеріал; зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; у висновку сформульовані самостійні судження, підкріплені доказами, презентація містить посилання на джерела.
Контрольна робота за зміст. модулями	0 балів	Відповідь на запитання неправильна.
	10 балів	В контрольній роботі кожного з модулів по 10 запитань: 1 бал за кожну правильну відповідь.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навч. діяльн.	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	Зараховано
85 – 89	B	
75 – 84	C	
70 – 74	D	
60 – 69	E	
35 – 59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Поточний та періодичний контроль						Сума балів	Підс
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2			30	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
5	5	5	5	5	5		
ІНДЗ 3*5= 15			ІНДЗ 3*8=30			45	
Контрольна робота (25 балів)						25	

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- ☐ Робоча програма, Силабус.
- ☐ Лекційні презентації; Google-class; Google-test.

13. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Теоретичні питання

1. Визначення поняття «стратегія» в контексті політичної науки. Відмінності між стратегією, тактикою та програмою.
2. Історична еволюція політичних стратегем від античності до сучасності. Вплив масових комунікацій на формування політичних стратегій у XX столітті
3. Значення концепцій «жорсткої» та «м'якої» сили в сучасній політиці. Особливості гібридних стратегій у політичних конфліктах XXI століття
4. Основні школи стратегічного мислення та їхні характеристики. Типологія політичних стратегій за цілями та контекстами застосування.
5. Ознаки ефективної політичної стратегії в умовах трансформації систем. Застосування кейс-методу у навчанні стратегічному мисленню. Методи оцінки та моніторингу ефективності стратегій.
6. Стратегеми «геополітичного балансування» в умовах багатополлярності.
7. Моделювання як інструмент стратегічного аналізу в політичній науці. Характеристика макро-, мезо- та мікрорівнів політичного моделювання.
8. Поняття сценарного аналізу в стратегічному моделюванні. Типологія політичних сценаріїв за рівнем ризику і визначеності.
9. Аналіз акторів у стратегічному моделюванні політичних систем. Агентне моделювання як інструмент аналізу конфліктів.
10. Вплив політичного контексту на технократичні моделі прийняття рішень. Етичні дилеми, пов'язані з використанням моделей у політичних рішеннях.
11. Функції стратегічного моделювання політичних процесів. Методологічні відмінності дедуктивного й індуктивного моделювання.
12. Інструменти цифрового моделювання політичних процесів (NetLogo, Vensim, тощо)
13. Емергентна стратегія та дерево рішень: порівняння підходів до стратегічного планування.
14. Принципи стратегічного планування в політичному сценарному аналізі. Інструменти сценарного підходу: метод Делфі, форсайт-аналіз, моніторинг трендів
15. Основні характеристики моделі п'яти сил Майкла Портера у політиці.
16. Сутність та застосування стратегії «блакитного океану» в міжнародній політиці
17. Порівняння системного та інституціонального підходів до моделювання
18. Теорія ігор як інструмент стратегічного аналізу в політиці. Роль теорії ігор у стратегічному аналізі міждержавних відносин
19. Принципи побудови симуляцій у політичному аналізі. Значення симуляцій у стратегічному плануванні безпекових рішень
20. Переваги реляційно-мережевого та агентного моделювання для аналізу політичної динаміки? Застосування SWOT і PESTEL-аналізу.
21. Роль наративів та фреймінгу в стратегічному моделюванні.
22. Стратегії управління ризиками в політичному плануванні: від стабільності до антикрихкості роль стійких інституцій як носіїв стратегічної тривалості

23. Роль інституцій у забезпеченні стратегічної стійкості. Нормативно-правові аспекти стратегічного планування.
24. Сучасні стратегії політичної мобілізації: від виборчих кампаній до цифрового протесту
25. Політичні стратегії подолання криз і надзвичайних ситуацій

Практичні питання

1. Проведення SWOT-аналізу політичної стратегії конкретної держави
2. Побудова PESTEL-аналізу зовнішнього середовища для політичного рішення
3. Розробка сценаріїв розвитку політичної ситуації у Східній Європі
4. Побудова дерева рішень для вирішення політичної дилеми (вибір)
5. Застосування методу Делфі для оцінки ймовірності геополітичної ескалації
6. Створення спрощеної моделі міждержавного конфлікту за допомогою теорії ігор
7. Аналіз мережевої взаємодії політичних акторів у кризовій ситуації
8. Побудова політичної карти інтересів у конфлікті за доступ до природних ресурсів
9. Оцінка ефективності застосованої стратегії ЄС щодо енергетичної безпеки
10. Моделювання етапів ухвалення рішення в умовах політичної турбулентності
11. Побудова матриці стратегічних альтернатив для уряду країни, що перебуває в кризі (вибір)
12. Порівняння стратегій політичної стабілізації у Балканських країнах.
13. Аналіз симуляції політичної кампанії із застосуванням цифрової моделі
14. Моделювання конфліктної взаємодії між двома політичними групами
15. Розробка власного сценарію поведінки держави у разі агресії сусіда
16. Візуалізація акторів та інтересів у програмі типу Vensim або NetLogo
17. Побудова мережевого графу політичних впливів в регіоні Чорного моря
18. Проведення стратегічного аналізу кейсу війни в Україні 2022 року
19. Формулювання стратегічної відповіді на інформаційну атаку держави-суперника
20. Виконання короткої презентації моделі політичного рішення на основі кейс-аналізу
21. Стратегії Всесвітньої організації торгівлі, ООН, Світового банку як приклади наднаціональних стратегем.
22. Розробка багаторівневої стратегії стримування політичного впливу зовнішнього актора в умовах гібридної загрози
23. Порівняльний аналіз цифрових інструментів стратегічного моделювання для прогнозування політичної поведінки (наприклад, NetLogo vs Vensim)
24. Створення сценарної матриці розвитку політичного режиму на прикладі конкретної держави (демократизація vs авторитаризація)
25. Розробка кейсу застосування принципів антикрихкості у стратегічному плануванні політичної реформи

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ОСНОВНА

- Бжезінський Зб. Велика шахівниця; пер. Олена Фешовець. Харків : Фабула, 2018. 288 с.
- Бурдьє П. *Соціальний простір і символічна влада*. Харків: Акта, 1998. 321 с.
- Кастельс М. *Мережеве суспільство: Епоха інформації. Том 1: Теорія соціальних змін*. Київ: Юніверс, 2000. 487 с.
- Коч С. В. *Транскордоння: простір соціального порядку і політичної дії: монографія*. Одеса: Фенікс, 2019. 357 с.
- Мінцберг Н. *The Rise and Fall of Strategic Planning*. Free Press, 1994. 256 p.
- Норт Д. *Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки: Основи*. Київ: Дух і літера, 2000. 198 с.
- Смолянчук В., Бульбенюк С., Манелюк Ю. та ін. *Політичні технології в сучасних владних процесах: навчальний посібник*. Київ: КНЕУ, 2021. 328 с.
- Узун Ю. В. Поліморфізація політичного простору: структурний аналіз систем // Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія «Політичні науки». 2022. № 7. С. 10–18. DOI: 10.31558/2617-0248.2022.7.2
- Узун Ю. В. Політичний простір: методологічні підходи становлення та розвитку концепту // Політичне життя. 2023. № 2. С. 24–33. DOI: 10.31558/2519-2949.2023.2.4
- Фуко М. Наглядати і карати: Народження в'язниці. Пер. з фр. укр. Я. Винниченка; передмова І. Вакарчука. Київ: Основи, 1998. 432 с.
- Almond G., Verba S. *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton: Princeton University Press, 1963. 576 p.
- Axelrod R. *The Evolution of Cooperation*. Basic Books, 1984. 248 p.
- Bauman Z. *Globalization: The Human Consequences*. New York: Columbia University Press, 1998. 160 p.
- Benkler Y. *The Wealth of Networks: How Social Production Transforms Markets and Freedom*. New Haven, CT: Yale University Press, 2006. 515 p.
- Bernstein S. *Geopolitical Strategy and Politics*. New York: Knopf, 1969. 423 p.
- Black D. *The Theory of Committees and Elections*. Cambridge University Press, 1958. 280 p.
- Bourdieu P. *Le sens pratique* (The Logic of Practice). Translated by Richard Nice. Stanford, CA: Stanford University Press, 1990. 333 p.
- Bourdieu P. *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press, 1977. (англ. вид.) 248 p.
- Bourdieu P. *Social Space and Symbolic Power*. Cambridge: Polity Press, 1990. 333 p.
- Castells M. *The Information Age: Economy, Society and Culture*. Vol. 3: *End of Millennium*. Oxford: Blackwell Publishers, 1998. 448 p.
- Castells M. *The Rise of the Network Society*. 2nd ed. Chichester: Wiley-Blackwell, 2010. 656 p.
- Castells M. *The Rise of the Network Society*. Blackwell Publishers, 1996. 592 p.
- Chadwick A. *The Hybrid Media System: Politics and Power*. Oxford: Oxford University Press, 2017. 336 p.

- Deutsch K. *The Nerves of Government: Models of Political Communication and Control*. New York: Free Press, 1963. 360 p.
- Dijk J. van. *The Network Society: Social Aspects of New Media*. London: Sage Publications, 2005. 290 p.
- Easton D. *The Political System: An Inquiry into the State of Political Science*. New York: Alfred A. Knopf, 1953. 320 p.
- Epstein J. M. *Growing Artificial Societies: Social Science from the Bottom Up*. Brookings Institution Press, 1996. 288 p.
- Foucault M. *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings, 1972–1977*. New York: Pantheon Books, 1980. 288 p.
- Foucault M. *Surveiller et punir: Naissance de la prison*. Paris: Gallimard, 1975. 396 p.
- Giddens A. *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration*. Berkeley: University of California Press, 1986. 417 p.
- Habermas J. *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. Translated by Thomas Burger with Frederick Lawrence. Cambridge, MA: MIT Press, 1989. 301 p.
- Harvey D. *Spaces of Capital: Towards a Critical Geography*. New York: Routledge, 2001. 428 p.
- Kaplan R. S., Norton D. P. *The Balanced Scorecard — Measures that Drive Performance*. Harvard Business Review, January–February 1992, pp. 71–79.
- Keyes R. *The Post-Truth Era: Dishonesty and Deception in Contemporary Life*. New York: St. Martin's Press, 2004. 304 p.
- Kim W. Chan, Mauborgne Renée. *Blue Ocean Strategy: How to Create Uncontested Market Space and Make the Competition Irrelevant*. Harvard Business School Press, 2005. 240 p.
- Kissinger H. *Diplomacy*. New York: Simon & Schuster, 1994. 881 p.
- Koch, S., Uzun, Y. Spatial Imagination In Politics: the Strategic Role of Phantom Borders and Imaginary Territories. *Evropský politický a právní diskurz*, 2024 Volume 11, Issue 6, P. 5-12.
- Laclau E., Mouffe C. *Hegemony and Socialist Strategy: Towards a Radical Democratic Politics*. Verso, 1985. 245 p.
- Lasswell H. D. *The Structure and Function of Communication in Society*. In Bryson L. (ed.), *The Communication of Ideas*. Institute for Religious and Social Studies, 1948. pp. 37–51.
- Lefebvre H. *La production de l'espace*. Paris: Anthropos, 1974. 454 p.
- Lessig L. *Code and Other Laws of Cyberspace*. New York: Basic Books, 1999. 297 p.
- Lipset S. M., Rokkan S. *Cleavage Structures, Party Systems and Voter Alignments*. New York: Free Press, 1967. Pp. 1–64.
- Luhmann N. *Social Systems*. Stanford, CA: Stanford University Press, 1995. 627 p.
- Mintzberg H. *The Rise and Fall of Strategic Planning*. New York: Free Press, 1994. 256 p.
- Mozgova M. D., Kriven P. *Political Networks as an Analytical Unit*. Routledge, 2013. 224 p.

- Neumann J., Morgenstern O. *Theory of Games and Economic Behavior*. Princeton University Press, 1944. 625 p.
- Nye J. S. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. Public Affairs, 2004. 312 p.
- Onuf N. G. *World of Our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations*. University of South Carolina Press, 1989. 228 p.
- Ostrom E. *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990. 280 p.
- Papacharissi Z. *Affective Publics: Sentiment, Technology, and Politics*. Oxford: Oxford University Press, 2015. 208 p.
- Parsons T. *The Social System*. London: Routledge & Kegan Paul, 1951. 575 p.
- Porter M. E. *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. Free Press, 1985. 557 p.
- Porter M. E. *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors*. Free Press, 1980. 396 p.
- Porter M. E. *The Competitive Advantage of Nations*. Free Press, 1990. 602 p.
- Ratzel F. *Lebensraum: A Biogeographical Study in Territorial Space*. New York: Springer, 1901. 145 p.
- Sassen S. *The Global City: New York, London, Tokyo*. Princeton: Princeton University Press, 2001. 480 p.
- Scharpf F. W. *Games Real Actors Play: Actor-Centered Institutionalism in Policy Research*. Boulder, CO: Westview Press, 1997. 318 p.
- Schmitt C. *The Nomos of the Earth in the International Law of the Jus Publicum Europaeum*. New York: Telos Press, 2006. 366 p.
- Wallerstein I. *World-Systems Analysis: An Introduction*. Durham: Duke University Press, 2004. 128p.
- Wendt A. *Social Theory of International Politics*. Cambridge University Press, 1999. 304 p.
- White H. *Identity and Control: A Structural Theory of Social Action*. Princeton University Press, 1992. 430 p.

ДОДАТКОВА

- Вонсович С.Г. Вектори трактування політичного процесу в політичній науці. *Науковий журнал «Politicus»*. 2021. No5. С. 7-12. URL : http://politicus.od.ua/5_2021/1.pdf
- Герасіна, Л. М. Методологія і праксеологія досліджень політичних процесів. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2017. Вип.2(33), 16–28
- Горбатенко В. П., Бутовська І. О. Політичне прогнозування : Навч. посібник. К.: МАУП, 2005. 152 с
- Запороженченко Р. О. Ідеологія як механізм конструювання простору: імперія VS Держава модерну. *«Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія, 3(46), 2020. С. 206–219

- Комаров Т. Г. Інжиніринг ціннісних смислів в інформаційну епоху. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Питання політології»* 2022. С. 7- 2.
- Кормич Л. І., Польовий М. А. Світовий політичний процес: глобальний та національний вимір: навчальний посібник. Одеса: Фенікс, 2017. 240 с.
- Коч С.В. Національні рухи постмодерної доби (проект позатериторіального самовизначення народу рома). *Політичне життя*. № 2. 2023. С. 5-12.
- Коч С.В. Від периферії до центру: амбівалентність європейського прикордоння. *2022_Міжнародні та політичні дослідження*. 2022. Вип. 35. С. 39-54
- Митко А. М. Інформаційна демократія: реалії та виклики часу : [монографія] Луцьк : Вежа-друк, 2014. 400 с.
- Основи стратегічного прогнозування політичних ситуацій та процесів: навчальний посібник [Воловик В.І., Лепський М.А., Гугнін Е.А. та ін.]; за заг. ред. М.А. Лепського; 2-ге видання. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 464 с.
- Політичні трансформації сучасного суспільства: колективна монографія / за наук. редакцією Т. Шаравари. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 216 с.
- Польовий М. А. Нейромережеве моделювання функціонування міжнародних регіональних спільнот на прикладі ЄС. *Актуальні проблеми політики* зб. наук. пр. / редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.) ; НУ «ОЮА», Південноукр. центр гендер. проблем. Одеса : Фенікс, 2015. Вип. 54. С. 212–220
- Польовий М. А. Політичне картографування як метод моделювання політичних процесів. *Вісник національного технічного університету «Київський політехнічний інститут»*. Серія: Політика. Соціологія. Право. 2011. Вип. II (10). С. 27–31.
- Польовий М. А. Сутність імітаційного моделювання політичних процесів. *Перспективи*. 2011. №2. С. 142-146.
- Польовий М. А. Сучасні методи моделювання політичних процесів: теорія та практика застосування: автореф. дис. д.політ.н. : 23.00.02 / М. А. Польовий; Нац. ун.-т ОЮА. Одеса, 2011. 34 с.
- Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України. Закон України від 23 березня 2000 р. № 1602-III/ ВВР України. 2000. 23 червня. № 25. С. 195.
- Про державне прогнозування та стратегічне планування в Україні. Проект Закону України URL: [http:// search. ligazakon. ua/l_doc2.nsf/link1/JF4S600A.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF4S600A.html).
- Про державне стратегічне планування. Проект Закону України від 3 листопада 2011 р No 9047 URL : <http://www.rada.gov.ua>.
- Стойко О. Трансформація політичних інститутів у сучасних перехідних суспільствах: монографія. К. : Логос, 2016. 416 с.
- Сучасні політичні процеси : навч.-метод. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти [Електронне видання] / уклад.: Л. Кормич, І. Милосердна, А. Прохоренко ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2023. 58 с.
- Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія.Т.Л. Нагорняктаін. Вінниця:ТВОРИ,2019. 225 с.

- Узун Ю.В. Привласнення простору: організація взаємодії в складних політичних системах монографія. Одеса : Фенікс, 2021. 378 с
- Hobbes T. *Leviathan: Or the Matter, Forme & Power of a Common-Wealth Ecclesiasticall and Civill*. London: Andrew Crooke, 1651. 736 p.
- Latour B. *We Have Never Been Modern*. Translated by Catherine Porter, Harvard University Press, 1993. 168 p.
- Locke J. *Two Treatises of Government*. Cambridge University Press, 1988. 464 p.
- Liotard J-Fis. *La condition postmoderne: Rapport sur le savoir (The Postmodern Condition: A Report on Knowledge)*. Translated by Geoff Bennington and Brian Massumi, University of Minnesota Press, 1984. 144 p.
- Mackinder H.J. *Democratic Ideals and Reality: A Study in the Politics of Reconstruction*. New York: Henry Holt and Company, 1919. 377 p.
- Massey D S. *Worlds in Motion: Understanding International Migration at the End of the Millennium*. Oxford University Press, 1998. 376 p.
- North D. C. *Institutions, Institutional Change, and Economic Performance*. Cambridge University Press, 1990. 152 p.
- Pierson P. *Politics in Time: History, Institutions, and Social Analysis*. Princeton University Press, 2004. 208 p.
- Rorty R. *Contingency, Irony, and Solidarity*. Cambridge University Press, 1989. 201 p.
- Tocqueville A. *Democracy in America*. Translated by Henry Reeve, Harper & Brothers, 1851. 488 p.
- Tufte E. R. *Political Control of the Economy*. Princeton University Press. 1978. 328 p.
- Wellman B. *Networks in the Global Village: Life in Contemporary Communities*. Boulder: Westview Press. 1999. 423 p.

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ :

Верховна Рада України – www.rada.gov.ua

Національна бібліотека імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL:
<https://nlu.org.ua/>

Національний інститут стратегічних досліджень URL: <http://www.niss.gov.ua/>

Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського. URL:
<http://www.nbuv.gov.ua/portal/>

European Consortium for Political Research. The Political Psychology Standing Group URL: <https://ecpr.eu/group/political-psychology>

International Relations URL:

https://internationalrelations.org/constructivism_in_international_relations/

Oxford Bibliographies. URL:

<https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199743292/obo-9780199743292-0061.xml>

Аналітичні та think tank ресурси

(для прикладного стратегічного аналізу та сценарного моделювання)

- **RAND Corporation** – стратегічне планування, моделювання конфліктів, безпекові сценарії.
- **Brookings Institution** – глобальні та регіональні політичні процеси, governance, міжнародна безпека.
- **Carnegie Endowment for International Peace** – регіональні стратегії, трансформація світового порядку.
- **Chatham House (Royal Institute of International Affairs)** – сценарний аналіз, геополітичні ризики.
- **Center for Strategic and International Studies (CSIS)** – стратегічне прогнозування, оборонна та регіональна політика.

Ресурси з прогнозування та стратегічного моделювання

(кількісні та якісні моделі, сценарний аналіз)

- **World Economic Forum – Strategic Intelligence Platform** – глобальні тренди, ризики, сценарії розвитку.
- **OECD Strategic Foresight** – інструменти стратегічного передбачення та політичного планування.
- **International Futures (IFs, University of Denver)** – комплексне моделювання глобальних політичних і соціально-економічних процесів.
- **Foresight.gov (OECD / UN foresight initiatives)** – методології стратегічного прогнозування.

Глобальні політичні та безпекові бази даних

(емпірична основа для аналізу)

- **World Bank Open Data** – політико-економічні показники держав і регіонів.
- **UN Data / UNDP Human Development Reports** – глобальні та регіональні індикатори розвитку.
- **Freedom House** – показники демократизації та політичних режимів.
- **V-Dem (Varieties of Democracy)** – детальні індекси політичних процесів і режимів.
- **Uppsala Conflict Data Program (UCDP)** – дані щодо збройних конфліктів та насильства.

Геополітичні та регіональні аналітичні платформи

- **Stratfor / RANE** – геополітичний аналіз і сценарне прогнозування.
- **EU Institute for Security Studies (EUISS)** – стратегічні процеси в Європі та сусідніх регіонах.
- **NATO Strategic Analysis publications** – безпекове стратегічне планування.
- **Atlantic Council** – регіональні та глобальні політичні трансформації.

Візуалізація та цифрові аналітичні інструменти

(для навчального стратегічного моделювання)

- **Our World in Data** – інтерактивна візуалізація глобальних процесів.

- **Political Risk Map platforms (Maplecroft, ACLED dashboards)** – аналіз ризиків і нестабільності.
- **Gapminder Tools** – динамічний аналіз розвитку держав і регіонів.

Відкриті освітні та методологічні ресурси

- **Coursera / edX** (курси з **policy analysis, foresight, strategic studies**)
- **MIT OpenCourseWare (Political Science, Security Studies)**
- **Harvard Kennedy School – Policy Analysis Exercises**